

Európska komisia ide riešiť krízu na trhu s hnojivami

V reakcii na prudký nárast cien hnojív Európska únia po predstavení svojho akčného plánu pre hnojivá oznámila mobilizáciu a navýšenie rezervy na riešenie krízových situácií v poľnohospodárstve z 200 miliónov eur na celkovú sumu 500 miliónov eur. Členské štáty budú mať tiež možnosť doplniť túto sumu dodatočnou národnou podporou vo výške až 200 % pridelených prostriedkov.

Toto oznámenie predstavuje počiatočný pozitívny krok Európskej komisie tvárou v tvár kríze, ktorá sa môže ukázať ako dlhotrvajúca. V tejto súvislosti je dôležité oceniť silné angažovanie komisára pre poľnohospodárstvo Christopa Hansena v tejto otázke, ako aj jeho ochotu spolu s kolégiom komisárov rýchlo reagovať na rozvíjajúcu sa krízu. Komisia vypočula silnú mobilizáciu Copa-Cogeca a jej členov, ktorá pomohla dostať túto otázku na popredné miesto politického programu.

Oznámenie si však zaslúži analýzu a uvedenie do kontextu. V skutočnosti suma oznámená Komisiou, keď sa rozdelí medzi milióny postihnutých európskych poľnohospodárov, zďaleka nestačí na kompenzáciu dodatočných nákladov spôsobených prudkým rastom cien hnojív v krátkodobom a strednodobom horizonte. Okrem toho Copa-Cogeca odhaduje, že zavedenie mechanizmu úpravy uhlíkových hraníc EÚ (CBAM) na hnojivá – ktorého náklady znášajú výlučne poľnohospodári – bude len v roku 2026 predstavovať 820 miliónov eur. Tento poplatok zostane v platnosti a bude sa zvyšovať aj po kríze v Hormuzskom prielive. Komisia sa však rozhodla tento mechanizmus nezrušiť, hoci by to mohlo európskym poľnohospodárom priniesť priamu a okamžitú úľavu.

500 miliónov eur bude poskytnutých prostredníctvom rezervy na riešenie krízy v poľnohospodárstve. Je dôležité pripomenúť, že táto rezerva ako nástroj SPP nie je špecializovaným fondom na podporu hnojív. Je skôr určená na riešenie širokého spektra kríz, ktoré môžu ovplyvniť poľnohospodársku výrobu na národnej alebo regionálnej úrovni. Niekoľko členských štátov však už hľadá podporu na riešenie iných núdzových situácií, ktoré postihujú konkrétne sektory a produkciu.

Možnosť členských štátov doplniť túto podporu na vnútroštátnej úrovni by sa tiež mala vnímať s opatrnosťou. V tejto fáze neexistuje žiadna záruka, že všetky vlády budú mať fiškálny priestor alebo politickú vôľu na mobilizáciu dodatočných zdrojov najmä v čase, keď sú verejné financie pod tlakom vo veľkej časti Európskej únie.

Jedno je isté: teraz sú potrebné rýchle rozhodnutia, a to nielen pokiaľ ide o finančnú podporu, ale aj o regulačné prekážky. Copa a Cogeca vyzývajú na okamžité výnimky z prahových hodnôt smernice o dusičnanoch pre hnoj a digestát a na väčšiu transparentnosť trhu. Hoci kampaň na rok 2026 ešte prebieha, musíme už teraz upriamiť pozornosť na zabezpečenie dodávok na rok 2027. Očakáva sa, že dopyt po hnojivách opäť vzrastie v rámci príprav na nasledujúcu pestovateľskú sezónu. Spätá väzba od našich členov z celej Európy už naznačuje znepokojujúci obraz. Poľnohospodári čoraz viac zvažujú zmeny v striedaní plodín, obmedzenie používania hnojív a v niektorých prípadoch aj rozhodnutia nechať pôdu neobrábanú, čo bude mať nevyhnutne vplyv na poľnohospodársku výrobu a v konečnom dôsledku aj na potravinovú bezpečnosť Európy a prinajmenšom prispejú k inflácii cien potravín pre spotrebiteľov.